

Kolektivni centri i socijalno stanovanje u Bosni i Hercegovini

Rat u Bosni i Hercegovini trajao je od 6. aprila 1992. godine do 14. decembra 1995. godine. Procjene su da je u ovom ratu raseljeno, prognano ili izbjeglo oko 2 miliona stanovnika. Iako je rat zvanično završen prije gotovo 24 godine, u Bosni i Hercegovini i dalje postoje izbjegla i raseljena lica. Prema podacima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH iz 2015. godine u Bosni i Hercegovini postoji 121 kolektivni centar u kojem živi više od 7.200 osoba. Među njima je i dalje najveći broj osoba koje su izbjegle ili raseljene, ali u kolektivnim centrima žive i osobe koje su u stanju socijalne potrebe, starije i bolesne osobe. Najveći kolektivni centar u Bosni i Hercegovini nalazi se u Mihatovićima kod Tuzle, u kojem je smješteno više od 200 porodica, od kojih su polovina izbjegla i raseljena lica.

Bosna i Hercegovina je imala rok da do 2020. godine zatvori sve kolektivne centre, ali je, zbog kompleksnosti projekta, taj rok produžen do 2022. godine. U cilju realizacije Projekta zatvaranja kolektivnih centara, u januaru 2013. godine Razvojna banka Vijeća Evrope (The Council of Europe Development Bank - CEB) je odobrila Bosni i Hercegovini zajam u iznosu do 60 miliona eura, od čega se na Federaciju BiH odnosi 40.423.203,00 EUR, na Republiku Srpsku iznos od 18.619.412,00 EUR i na Distrikt Brčko 1.407.385,00 EUR. Ovaj projekat se realizira u saradnji s Razvojnou bankom Vijeća Evrope, Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, UNHCR-om i lokalnim zajednicama. Ukupan iznos odobrenih troškova projekta, kada je u pitanju CEB II, za područje BiH iznosi 104 miliona eura bez PDV-a, od čega su kreditna zaduženja oko 60 miliona eura kod Razvojne banke Vijeća Evrope, pri čemu je kreditno zaduženje FBiH 40 miliona eura, a ostatak sredstava na različite načine osiguravaju domaće institucije.

O čemu se zapravo radi? Projektom CEB II je predviđena izgradnja 2.611 stambenih jedinica neprofitnog - socijalnog stanovanja, nakon čega će više od 7.200 korisnika 121 kolektivnog centra biti preseljeno u nove stambene jedinice.

Šta je neprofitno – socijalno stanovanje? To je stanovanje za ljude koji su u stanju socijalne potrebe, za one koji su u nepovoljnom položaju i koji zbog finansijskih razloga nisu u mogućnosti da sebi osiguraju stanovanje pod tržišnim uslovima.

Zajednička advokatska kancelarija Amela Pejđah & Sanela Džanić

Tel/fax: + 387 (0) 35 279 303, GSM: + 387 (0) 61 721 916, GSM: + 387 (0) 62 377 614

e-mail: adv.pejdah.dzanic@gmail.com

Koje bi to bile kategorije stanovništva koje bi imale pravo na korištenje tzv. „socijalnih“ stanova?

U Republici Srpskoj socijalno stanovanje je regulisano Zakonom o socijalnom stanovanju Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske broj: 54/19) kojim je na sistemski način riješeno ko su nosioci realizacije socijalnog stanovanja, ko su korisnici prava na socijalno stanovanje, pod kojim uslovima, kakav je postupak i način dodjele socijalnih stanova, regulisano je pitanje održavanja i raspolaganja stambenim jedinicama, zakupnina i obaveze plaćanja, izvori finansiranja izgradnje stambenih jedinica namijenjenih socijalnom stanovanju, nadzor i druga pitanja od značaja za socijalno stanovanje u Republici Srpskoj. Tako bi korisnici socijalnih stanova bili korisnici alternativnog smještaja, izbjegle i raseljene osobe, stariji od 65 godina bez porodičnog staranja u stanju socijalne potrebe, beskućnici, samohrani roditelji, djeca i mladi bez roditeljskog staranja, lica s invaliditetom, žrtve nasilja.

U Brčko Distriktu i Federaciji Bosne i Hercegovine nema sistemskog zakona o socijalnom stanovanju, dok isti postoji samo u dva kantona: Bosansko-podrinjskom i Zeničko –dobojskom.

Gradovi u kojima ima najviše socijalnih stanova su Zenica, Tuzla, Sarajevo. U Zenici je u planu izgradnja još dva stambena objekta s ukupno 129 stanova.

Kada je riječ o Sarajevu, Grad u svom vlasništvu nema stanova za socijalne kategorije, već su tu obavezu preuzeli Kanton i općine. Socijalne zgrade nalaze se u naselju Otes i u njima žive 164 porodice. Općine imaju u svom vlasništvu stanove koje dodjeljuju socijalnim kategorijama po povoljnim uvjetima, a u nekim slučajevima uzimaju stanove u najam i daju ovim porodicama.

Kada je riječ o socijalnom stanovanju u Tuzli, prvo useljenje po principu socijalnog stanovanja realizovano je krajem 2015. godine u naselju Ši Selo, kada su uručeni ključevi za 16 stambenih jedinica. U njima su smješteni stalni korisnici socijalne pomoći, osobe s invaliditetom, žrtve nasilja u porodici, mladi koji su izašli iz Doma za djecu bez roditeljskog staranja i porodice čije su kuće uništene u prirodnoj nesreći 2014. godine. U ovom naselju izgrađeno je još 20 stanova za raseljene osobe koje su živjele kao podstanari, a u koje su se uselile krajem 2017. godine.

ZAJEDNIČKA ADVOKATSKA KANCELARIJA AMEIA PEJĐAN & SANEIA DŽANIĆ

Tel/fax: + 387 (0) 35 279 303, GSM: + 387 (0) 61 721 916, GSM: + 387 (0) 62 377 614

e-mail: adv.pejdah.dzanic@gmail.com

U okviru projekta CEB II u Tuzli se gradi još 150 stanova, u naselju Solina i Miladije, a u koje stanove bi trebali biti useljena raseljena lica i domicilno stanovništvo koje je u stanju socijalne potrebe, a trenutno žive u kolektivnom centru Mihatovići kod Tuzle.

U Mostaru 152 porodice žive u socijalnim stanovima, a u toku je izgradnja 72 stana za socijalno ugrožene stanovnike.

Stanovi kojima raspolaže Grad Bihać privremeno se koriste kao alternativni i nužni smještaj i dodijeljeni su osobama kojima je utvrđen status raseljene osobe, kao i osobama koje su u stanju socijalne potrebe. Takvih stanova je blizu 50. U sklopu projekta 'Zatvaranja kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja' – projekt CEB II, čiji je implementator Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica, na području Grada Bihaća planira se izgradnja još 38 stambenih jedinica za raseljene i socijalno ugrožene osobe.

U Priručniku za neprofitno socijalno stanovanje koje je izdala nevladina organizacija Catholic Relief Services 2014. godine, navedene su karakteristike održivog socijalnog stanovanja – da je dostupno, ali nije, i ne smije biti, besplatno. Dakle, stanovanje se mora u obliku najamnine redovno plaćati, ako ne od strane korisnika, onda od strane zakonski nadležne institucije ukoliko korisnik ima pravo na takav vid pomoći.

Ovaj Priručnik je istakao i nekoliko ključnih elemenata:

1. Nepostojanje legislative na višim nivoima ne treba biti prepreka lokalnoj samoupravi da primjenjuje pozitivna iskustva u ovoj oblasti.
2. BiH je potpisnica niza međunarodnih dokumenata koji građanima garantuju poštovanje ljudskih prava, ali kompleksnost sistema otežava provođenje socijalne politike, stambene politike, a samim tim i prihvatanje jedinstvene prakse i principa NSS.
3. Društvo mora voditi brigu o kategorijama koje zajednicu čine prosperitetnijom, ljepšom i privlačnijom za život.
4. Javno-privatno partnerstvo kao vid finansiranja

Zajednička advokatska kancelarija Amela Pejđah & Sanela Džanić

Tel/fax: + 387 (0) 35 279 303, GSM: + 387 (0) 61 721 916, GSM: + 387 (0) 62 377 614

e-mail: adv.pejdah.dzanic@gmail.com

5. Politika rješavanja stambenih problema građana mora uzeti u obzir činjenicu da znatan dio stanovništva bez podrške države ne može na zadovoljavajući način riješiti stambene potrebe.
6. Socijalno stanovanje je investicija sa dugoročnim pozitivnim efektima (lokalne zajednice uspostavljaju sistematske modele za rješavanje više kategorija korisnika u stanju trenutne potrebe, unapređenje stambenog standarda i kulture življenja u lokalnoj zajednici, povećanje privredne aktivnosti, mobilnosti radne snage i socijalne kohezije).

U Tuzli, 18.11.2019. godine

Literatura:

1. <https://istinomjer.ba/kolektivni-centri-kao-kolektivna-sramota/>
2. <http://grad.tuzla.ba/>
3. Analiza postojećih modela socijalnog stanovanja sa preporukama za integralni model samoodrživog sistema socijalnog stanovanja u BiH – Izdavač: Hilfswerk Austria International 2015. godine
4. <https://www.fokus.ba/vijesti/bih>
5. Priručnik za neprofitno socijalno stanovanje – Izdavač: Catholic Relief Services 2014. godine.

Zajednička advokatska kancelarija Amela Pejđah & Sanela Džanić

Tel/fax: + 387 (0) 35 279 303, GSM: + 387 (0) 61 721 916, GSM: + 387 (0) 62 377 614

e-mail: adv.pejdah.dzanic@gmail.com